

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΩι ΑΓΙΩι ΠΑΣΧΑ

Αριθμ. Πρωτ. 289

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Τὴν ψυχοφελῆ πληρώσαντες Τεσσαρακοστήν καὶ προσκυνήσαντες τὰ Πάθη καὶ τὸν Σταυρόν τοῦ Κυρίου, ἰδοὺ καθιστάμεθα σήμερον κοινωνοὶ τῆς ἐνδόξου Αὐτοῦ Ἀναστάσεως, λαμπρυνόμενοι τῇ πανηγύρει καὶ ἀναβοῶντες ἐν χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ τὸ κοσμοσωτήριον ἄγγελμα «Χριστὸς Ἀνέστη»!

Ὅτι πιστεύομεν, ὅτι ἀγαπῶμεν, ὅτι ἐλπίζομεν ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι συνδέεται μὲ τὸ Πάσχα, ἀπὸ αὐτοῦ ἀντλεῖ τὴν ζωτικότητα του, ἀπὸ αὐτοῦ ἐρμηνεύεται καὶ νοσηματοδοτεῖται. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀπάντησις τῆς Θείας ἀγάπης εἰς τὴν ἀγωνίαν καὶ τὴν προσδοκίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν «ἀποκαραδοκίαν» τῆς συστεναζούσης κτίσεως. Ἐν αὐτῇ ἀπεκαλύφθη τὸ νόημα τοῦ «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν»¹ καὶ τοῦ «καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα, ὅσα ἐποίησεν, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν»².

Ὁ Χριστὸς εἶναι «τὸ Πάσχα ἡμῶν»³, «ἡ ἀνάστασις πάντων». Ἐάν ἡ πτώσις ὑπῆρξεν ἀναστολή τῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν», ἐν Χριστῷ ἀναστάντι ἀνοίγεται πάλιν εἰς τὸν «ἠγαπημένον τοῦ Θεοῦ» ἡ ὁδὸς τῆς κατὰ χάριν θεώσεως. Συντελεῖται τὸ «μέγα θαῦμα», τὸ ὁποῖον ἰᾶται τὸ «μέγα τραῦμα», τὸν ἄνθρωπον. Εἰς τὴν ἐμβληματικὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως ἐν τῇ Μονῇ τῆς Χώρας, ἀτενίζομεν τὸν κατελθόντα «μέχρι Ἄδου ταμείων» Κύριον τῆς δόξης καὶ καθελόντα θανάτου τὸ κράτος, νὰ ἀναδύηται ζωηφόρος ἐκ τοῦ τάφου, συνανιστῶν τοὺς γενάρχας τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἐν αὐτοῖς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων, ὡς ἐλευθερωτῆς ἡμῶν ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἀλλοτρίου.

Ἐν τῇ Ἀναστάσει φανεροῦται ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ ὡς ἀπελευθέρωσις καὶ ἐλευθερία. «Τῇ ἐλευθερίᾳ ... Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε»⁴. Τὸ περιεχόμενον, τὸ «ἦθος» αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία πρέπει νὰ βιωθῇ ἐνταῦθα χριστοπρεπῶς, πρὶν τελειωθῇ ἐν τῇ ἐπουρανίῳ Βασιλείᾳ, εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ βιωματικὴ πεμπτουσία τῆς «καινῆς κτίσεως». «Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν

¹ Γεν. α', 26.

² Γεν. α', 31.

³ Α' Κορ. ε', 7.

⁴ Γαλ. ε', 1.

ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῆ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις»⁵. Ἡ ἐλευθερία τοῦ πιστοῦ, τεθεμελιωμένη εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, εἶναι πορεία πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν, εἶναι «πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη»⁶. Εἶναι ἔξοδος ἀπὸ τὴν «Αἴγυπτον τῆς δουλείας» καὶ τῶν ποικίλων ἀλλοτριώσεων, χριστοδώρητος ὑπέρβασις τῆς ἐσωστρεφοῦς καὶ συρρικνωμένης ὑπάρξεως, ἐλπίς αἰωνιότητος, ἡ ὁποία ἐξανθρωπίζει τὸν ἄνθρωπον.

Ἐορτάζοντες τὸ Πάσχα, ὁμολογοῦμεν ἐν Ἐκκλησίᾳ, ὅτι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ «ἔχει ἤδη ἐγκαθιδρυθῆ, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀκόμη ὀλοκληρωθῆ»⁷. Ἐν τῷ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως, τὰ ἐγκόσμια πράγματα ἀποκτοῦν νέον νόημα, ἐφ' ὅσον εἶναι ἤδη μεταμορφωμένα καὶ μεταμορφούμενα. Τίποτε δὲν εἶναι ἀπλῶς «δεδομένον». Τὰ πάντα εὐρίσκονται ἐν κινήσει πρὸς τὴν ἐσχατολογικὴν τελειώσιν των. Αὕτη ἡ «ἀκράτητος φορὰ» πρὸς τὴν Βασιλείαν, ἡ ὁποία βιοῦται κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ εὐχαριστιακῇ συνάξει, προφυλάσσει τὸν λαόν τοῦ Θεοῦ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ κακοῦ ἐν αὐτῇ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπὸ τὴν λήθην τοῦ Κυριακοῦ λόγου «ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου»⁸, τῆς διαφορᾶς δηλονότι μεταξὺ τοῦ «ἤδη» καὶ τοῦ «ὄχι ἀκόμη» τῆς ἐλεύσεως τῆς Βασιλείας, συμφώνως καὶ πρὸς τὸ θεολογικώτατον «Ὁ Βασιλεὺς ἦλθεν, ὁ Κύριος Ἰησοῦς, καὶ ἡ Βασιλεία του θά ἔλθῃ»⁹.

Κύριον γνῶρισμα τῆς θεοσδότου ἐλευθερίας τοῦ πιστοῦ εἶναι ὁ ἀσίγαστος ἀναστάσιμος παλμός, ἡ ἐγρήγορσις καὶ ὁ δυναμισμὸς τῆς. Ὁ χαρακτήρ αὐτῆς ὡς δώρου τῆς χάριτος ὄχι μόνον δὲν περιορίζει, ἀλλὰ ἀναδεικνύει τὴν ἰδικὴν μας συγκατάθεσιν εἰς τὴν δωρεάν, καὶ ἐνδυναμώνει τὴν πορείαν μας καὶ τὴν ἀναστροφήν μας ἐν τῇ νέᾳ ἐλευθερίᾳ, ἡ ὁποία ἐμπερικλείει καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀλλοτριωθείσης σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν κτίσιν. Ὁ ἐν Χριστῷ ἐλεύθερος δὲν ἐγκλωβίζεται εἰς «γῆϊνα ἀπόλυτα», ὡς «οἱ λοιποὶ, οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα»¹⁰. Ἡ ἐλπίς ἡμῶν εἶναι ὁ Χριστός, ἡ ἐν Αὐτῷ ὀλοκληρωμένη ὑπαρξις, ἡ λαμπρότης καὶ ἡ φωτοχυσία τῆς αἰωνιότητος. Τὰ βιολογικὰ ὄρια τῆς ζωῆς δὲν ὀρίζουν τὴν ἀλήθειάν τῆς. Ὁ θάνατος δὲν εἶναι τὸ τέλος τῆς ὑπάρξεώς μας. «Μηδεὶς φοβείσθω θάνατον· ἠλευθέρωσε γὰρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτῆρος θάνατος. Ἐσβεσεν αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενος. Ἐσκύλευσε τὸν Ἄδην ὁ κατελθὼν εἰς τὸν Ἄδην»¹¹. Ἡ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία εἶναι ἡ «ἄλλη πλᾶσις»¹² τοῦ ἀνθρώπου, πρόγευσις καὶ προτύπωσις τῆς πληρώσεως καὶ τῆς πληρότητος τῆς Θείας Οἰκονομίας ἐν τῷ «νῦν καὶ αἰεὶ» τῆς ἐσχάτης ἡμέρας, ὅτε οἱ «εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς» θά ζοῦν πρόσωπον πρὸς

⁵ Γαλ. ε', 13.

⁶ Γαλ. ε', 6.

⁷ Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Αγία Γραφή, Ἐκκλησία, Παράδοσις*, μτφρ. Δ. Τσάμη, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1976, σ. 37.

⁸ Ἰωάν. ιη', 36.

⁹ Γεωργίου Φλωρόφσκυ, ὁ.π., σ. 99.

¹⁰ Α' Θεσσ. δ', 13

¹¹ Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου, *Λόγος Κατηχητήριος εἰς τὴν ἀγίαν καὶ λαμπροφόρον ἡμέραν τῆς ἐνδόξου καὶ σωτηριώδους Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως*.

¹² Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, *Ἐπιθιτικά*, ΒΕΠΕΣ 61, σ. 227.

πρόσωπον μετά τοῦ Χριστοῦ, «ὄρῶντες αὐτόν καί ὀρώμενοι καί ἄληκτον τήν ἀπ' αὐτοῦ εὐφροσύνην καρπούμενοι»¹³.

Τό Ἅγιον Πάσχα δέν εἶναι ἀπλῶς μία θρησκευτική ἐορτή, ἔστω καί ἡ μεγίστη δι' ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους. Κάθε Θεία Λειτουργία, κάθε προσευχή καί δέησις τῶν πιστῶν, κάθε ἐορτή καί μνήμη Ἁγίων καί Μαρτύρων, ἡ τιμή τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἡ «περισσεία τῆς χαρᾶς» τῶν Χριστιανῶν (Β' Κορ. η', 2), κάθε πρᾶξις θυσιαστικῆς ἀγάπης καί ἀδελφοσύνης, ἡ ὑπομονή ἐν ταῖς θλίψεσιν, ἡ οὐ καταισχύνουσα ἐλπίς τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, εἶναι πανήγυρις ἐλευθερίας, ἐκπέμπουν πασχάλιον φῶς καί ἀναδίδουν τό ἄρωμα τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, δοξάζοντες τόν πατήσαντα θανάτῳ τόν θάνατον Σωτῆρα τοῦ κόσμου, ἀπευθύνομεν πρός πάντας ὑμᾶς, τοὺς ἐν ἀπάσῃ τῇ Δεσποτείᾳ Κυρίου τιμιωτάτους ἀδελφούς καί τά προσφιλέστατα τέκνα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἐόρτιον ἀσπασμόν, εὐλογοῦντες μαζί σας γηθοσύνης, ἐν ἐνὶ στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ, Χριστόν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Φανάριον, Ἅγιον Πάσχα ,βκα'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρός Χριστόν Ἀναστάντα
εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

¹³ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, Δ', 27 (100), Κείμενον, μετάφρασις, σχόλια Ν. Ματσούκα, ἐκδ. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 452.